

Súd: Krajský súd Trnava
Spisová značka: 26CoP/32/2014
Identifikačné číslo súdneho spisu: 2114202771
Dátum vydania rozhodnutia: 17. 02. 2015
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: Mgr. Jozef Mačej
ECLI: ECLI:SK:KSTT:2015:2114202771.1

Uznesenie

Krajský súd v Trnave vo veci starostlivosti súdu o maloleté dieťa: Q. J. F., nar. XX. T. XXXX, bytom L. XXX, XXX XX L. Z. V., zast. kolíznym opatrovníkom: Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny Piešťany, pracovisko Hlohovec, dieťa rodičov - matky: Mgr. PharmDr. L. F., nar. XX. F. XXXX, bytom L. XXX, XXX XX L. Z. V., zast. advokátom: JUDr. Jozef Cako, Trnava, Š. Moyzesa 25 a otca: Mgr. X. Q., nar. XX. Q. XXXX, bytom O., G. XX, zast. advokátom: JUDr. Roman Gese, Hlohovec, Nám. Sv. Michala 6, o vyslovenie osvojiteľnosti maloletej, o odvolaní kolízneho opatrovníka a matky maloletej proti rozsudku Okresného súdu Trnava z 9. septembra 2014 č. k. 17P/7/2014-92 v spojení s opravným uznesením z 9. októbra 2014 č. k. 17P/7/2014-107, takto

rozhodol:

Odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa r u š í a vec mu v r a c i a na ďalšie konanie.

odôvodnenie:

Napadnutým rozsudkom súd prvého stupňa I. vyslovil neosvojiteľnosť nad maloletou Q. J. F. a II. vyslovil, že žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania. Rozhodnutie vo veci samej odôvodnil právne ust. § 101 ods. 1 a § 102 ods. 1 a 4 Zák. o rodine (zákona č. 36/2005 Z. z. v znení neskorších zmien a doplnení), vecne potom tým, že nie sú splnené podmienky pre vyslovenie osvojiteľnosti maloletej, nakoľko otec s osvojiteľnosťou maloletej nesúhlasí a zároveň nemožno konštatovať taký jeho nezáujem o maloletú, aký predpokladá ustanovenie § 102 ods. 1 písm. a) Zák. o rodine, t. j. nebol tu kvalifikovaný nezáujem o dieťa zo strany otca, čím by tento stratil právo vyjadrovať sa k prípadnému osvojeniu maloletej inou osobou. Prvostupňový súd mal za to, že otec si od skončenia trestného stíhania v roku 2005 riadne plní vyživovaciu povinnosť, v súčasnosti vo výške 199,16 eura mesačne, čo vyplýva zo zhodných tvrdení matky aj otca, ktoré výživné podľa súdu prvého stupňa, spolu s výživným zo strany matky plne zabezpečuje riadnu výživu maloletej. Výšku uvedeného výživného sa otec nesnažil znížiť podaním návrhu na súd napriek tomu, že mu od stanovenia vyživovacej povinnosti v tejto výške pribudli dve ďalšie vyživovacie povinnosti, pričom práve domáhanie sa zníženia výživného otcom by súd v prípade jeho nezáujmu o maloletú predpokladal, preto mal za to, že otcovi záleží na riadnej výžive maloletej, cíti zodpovednosť za jej výživu a preukazuje aj tým záujem o maloletú. Z vykonaného dokazovania mal ďalej preukázané, že pokiaľ išlo o stretávanie sa otca s maloletou, ak sa aj styk nerealizoval, nebolo tomu tak pre nezáujem otca, ale pre nezáujem zo strany maloletej. Toto mal preukázané z výpovedí otca, matky, ako aj maloletej. Otec vzal späť v konaní sp. zn. 26P/83/2005 návrh na úpravu styku čo prvostupňový súd vyhodnotil ako primeraný postup, keďže sa nedomáhal styku s maloletou súdnou cestou, kedy by došlo k ešte väčšiemu odmietaniu zo strany dieťaťa, ale na základe dohody s matkou ponechával otázku stretnutia na vôľu maloletej. Neuveril tvrdeniu matky vo vyjadrení na č. I. 30, že návrh na úpravu styku vzal otec späť zo zisťujúcich dôvodov („nakoľko ma v tom čase donútil k dohode, že sa nebude s našou dcérou stretávať, ale zároveň ani nebude na ňu platiť výživné“), nakoľko v tom prípade, by otec výživné od decembra 2005 neplatil, pričom sama matka uviedla, že od zastavenia trestného stíhania (pozn. september 2005) otec výživné pravidelne platí až doposiaľ. Vykonaným dokazovaním sa súdu prvého stupňa nepodarilo odstrániť rozpory v tvrdeniach otca, svedkov a maloletej ohľadom stretnutia otca s maloletou v

Optike a toho, či sa vôbec otec s maloletou stretli, avšak odstránenie týchto rozporov nepovažoval za nevyhnutné pre rozhodnutie vo veci, pretože mal za preukázané, že stretávanie medzi otcom a dcérou sa nerealizovalo z vôle maloletej, pričom túto vôľu prejavovala maloletá jednoznačne a už od roku 2005, preto nepovažoval za potrebné ani vykonať dokazovanie ohľadom obdarúvania maloletej. Súd prvého stupňa konštatoval, že aj keď nebolo preukázané, že by matka stretávaniu otca s maloletou bránila, na druhej strane na zachovanie vzťahu otca s dcérou ani pozitívne nevlývala (odstrihávanie bývalého manžela z fotografií, odmietanie darčiekov zo strany otcovej rodiny pre maloletú - č. I. 58), pričom ako tá, ktorá mala maloletú v osobnej starostlivosti, mala (ak nie jediná) možnosť vytvoriť priestor na zachovanie a rozvíjanie tohto vzťahu. Pokiaľ išlo o komunikáciu s maloletou na Facebook-u, i keď táto prebiehala z konta manželky otca maloletej, súd prvého stupňa mal za to, že z textov správ vyplýva, že išlo nielen o komunikáciu zo strany manželky otca, ale i zo strany samotného otca maloletej (24.1.2011, 23.1.2012, 25.8.2013) a aj v prípade správ písaných len manželkou otca (3.2.2012, 13.3.2012), tieto tiež svedčia o jeho záujme o maloletú a o jeho snahe o zblíženie, pretože je ťažko uveriteľné, že by súčasná manželka otca vyvíjala iniciatívu vo vzťahu k dcére manžela z jeho bývalého manželstva bez toho, aby to bolo želaním otca. Otec súhlasil so zmenou priezviska maloletej (čím sa maloletá vyhla prípadným otázkam detí v škole), z čoho súd prvého stupňa vyvodil, že otec prihladal na záujem maloletej a rovnako bral ohľad na maloletú, keďže sa nesnažil k stretávaniu s ním ju donútiť rozhodnutím súdu a jeho súdnym výkonom, ale ponechával to na jej vôľu. Pokiaľ otec nesúhlasí s osvojením maloletej manželom matky sa dostáva do konfliktu s deklarovaným želaním maloletej, ale vyjadruje tým iba svoj legitímny záujem zostať otcom maloletej, pretože sa jej otcom cíti byť a domnieva sa, že by sa vzťahy medzi ním a maloletou mohli napraviť. Od septembra 2005 si plní pravidelne a dobrovoľne vyživovaciu povinnosť k maloletej, tejto povinnosti sa nesnaží zbaviť ani ju znížiť, prejavoval a prejavuje skutočný záujem o maloletú, má snahu byť s ňou v kontakte, pričom ak aj nedochádzalo k pravidelným stretnutiam medzi otcom a maloletou, nebolo tomu tak pre nezáujem zo strany otca, ale bolo to spôsobené nezaujmom zo strany maloletej, čo nedokázal ovplyvniť. Nie je možné vychádzať len zo želania maloletého dieťaťa o tom, koho by chcelo mať zapísané vo svojom rodnom liste ako otca a odôvodniť to tým, že sa tým naplní záujem dieťaťa, pretože tu nie je len prianie dieťaťa, ale na druhej strane je tu aj právo rodiča, ktoré je v Zákone o rodine nepriamo vyjadrené tým, že ak prejavuje skutočný záujem o dieťa, jeho súhlas na osvojenie je nevyhnutný a tento udeliť môže, ale nemusí. Ak súhlas neudelí, realizuje svoje právo rodiča a vyjadruje tým svoju vôľu byť ako rodič zapísaný v rodnom liste dieťaťa. Otec v prejednávanom prípade prejavuje snahu nebyť „vymazaný“ zo života svojej dcéry, napriek tomu, že ich vzťah rodiča a dieťaťa je vážne narušený, nakoľko verí, že môže dôjsť k náprave ich vzťahu, pričom na takéto konanie má právo. O nepriznaní trov žiadnemu z účastníkov konania rozhodol prvostupňový súd v súlade s ustanovením § 146 ods. 1 písm. a) O.s.p., nakoľko konanie sa mohlo začať bez návrhu.

Proti tomuto rozsudku podali odvolanie tak kolízny opatrovník ako aj matka maloletej.

Matka maloletej navrhla zrušiť rozsudok súdu prvého stupňa a vec mu vrátiť na ďalšie konanie, resp. zmeniť rozhodnutie súdu prvého stupňa a návrhu v celom rozsahu vyhovieť. V odvolaní uviedla, že pokiaľ rozhodol prvostupňový súd o neosvojiteľnosti maloletej dospel k nesprávnemu právnemu záveru. Odvolací dôvod sa podľa § 205 ods. 2 písm. d) O.s.p. týka chyby v zisťovaní skutkového stavu veci súdom prvého stupňa spočívajúcej v tom, že skutkové zistenie, ktoré bolo podkladom pre jeho rozhodnutie je nesprávne, tzn. musí ísť o skutkové zistenie, na základe ktorého vec posúdil po právnej stránke nesprávne lebo nemá oporu vo vykonanom dokazovaní, pričom medzi chybami skutkového zistenia a chybami právneho posúdenia je úzka vzájomná súvislosť, keďže príčinou nesprávnych skutkových zistení môže byť chybný právny názor v dôsledku ktorého zisťoval iné skutočnosti, príp. zisteným skutočnostiam prisudzoval iný právny význam. Nesprávne právne posúdenie konkrétne videla v tom, že súd prvého stupňa aplikoval správnu právnu normu, avšak ju nesprávne interpretoval a napokon právnu normu síce správne vyložil, ale na zistený skutkový stav ju nesprávne aplikoval (rozhodnutie Najvyššieho súdu SR 2 M Cdo 4/2009). Pochybenie súdu prvého stupňa spočíva aj v tom, že uprednostnil právo rodiča (otca) nad právo dieťaťa v rozpore s čl. 24 Charty základných práv Európskej únie ako aj v zmysle Dohovoru o právach dieťaťa. Odvolateľka uviedla, že biologický otec maloletej napriek tomu, že býval od miesta jej bydliska len približne 9 km, disponoval telefonickými kontaktmi na maloletú ako aj na jej príbuzných, počas obdobia desiatich rokov ani raz maloletú nekontaktoval, keď bolo zrealizované len jedno stretnutie v roku 2012 z iniciatívy maloletej, ktoré otec dvakrát preložil, pričom predmetné stretnutie vyvolala maloleté za účelom oznámenia mu, že chce byť osvojená manželom jej matky. Vykonaných dôkazov je nepochybné, že biologický otec maloletej neprejavoval a neprejavuje o maloletú prakticky žiaden záujem. Maloletá ako aj kolízny opatrovník

jednoznačne potvrdili, že medzi manželom matky a maloletou došlo k vytvoreniu hlbokého a trvalého vzťahu v dôsledku ktorého sa sformovali medzi nimi väzby umožňujúce stabilne nahradiť chýbajúcu otcovskú starostlivosť. Prvostupňový súd jednoznačne pochybil v tom, keď opomenul skutočný záujem manžela matky a na základe jedného stretnutia biologického otca v priebehu desiatich rokov s maloletou konštatovaním, že jej povolil zmenu priezviska dospel k názoru, že toto je pravá rodičovská láska a starostlivosť o dieťa. Ani nepožiadanie otca o zníženie vyživovacej povinnosti ako aj to, že si od skončenia trestného stíhania v roku 2005 riadne plní vyživovaciu povinnosť nesvedčí o skutočnom záujme otca o maloletú a už vôbec nie konštatovanie súdu prvého stupňa v odôvodnení rozsudku a to, že maloletá sa s nim nechcela stretávať t.j., že odmietala biologického otca, avšak už vôbec neskúmal, prečo sa tak stalo.

Kolízny opatrovník podal proti rozsudku súdu prvého stupňa taktiež odvolanie v ktorom uviedol, že dňa 19. septembra 2014 sa bez predvolania na oddelenie sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately dostavila maloletá Q. J., ktorá uviedla, že kolízneho opatrovníka vyhľadala z dôvodu dôvery, pretože pozná jej problém s biologickým otcom a poukázala na obavu, že sa bojí, aby jej biologický otec nepokazil vzťah s jej rodičmi, s ktorými žije v spoločnej domácnosti od svojho ranného detstva. Po návšteve maloletej predvolali na oddelenie otca za účelom konzultácie, ktorý uviedol, že napriek tomu, že s dcérou nechce stratiť kontakt, nechce ju vystavovať stresovým situáciám. Kolízny opatrovník navrhol návrhu v celom rozsahu vyhovieť.

Z vyjadrenia otca vyplynulo, že tento navrhuje rozsudok súdu prvého stupňa ako vecne správny potvrdiť. Uviedol, že súd prvého stupňa dospel na základe vykonaných dôkazov k správnym skutkovým zisteniam, správne vyhodnotil správanie otca, ktorý zobral späť návrh na úpravu styku (sp.zn. 26P/83/2005) a správne konštatoval legitímnosť zachovania jeho otcovstva k maloletej.

Krajský súd v Trnave ako súd odvolací (§ 10 ods. 1 O.s.p. a § 3 ods. 2 Zákona č. 371/04 Z.z.) po zistení, že odvolanie podali účastníci konania (§ 201 O.s.p.), proti rozhodnutiu, proti ktorému bol tento opravný prostriedok prípustný (§ 202 O.s.p.) v zákonom stanovenej lehote (§ 204 O.s.p.), ktoré majú všetky náležitosti odvolania (§ 205 O.s.p.), preskúmal napadnuté rozhodnutie súdu prvého stupňa, pričom nebol viazaný rozsahom a dôvodmi odvolania (§ 212 ods. 2 O.s.p.), nenariaďoval na prejednanie odvolaní pojednávanie (§ 214 ods. 2 O.s.p.), oboznámil sa s návrhom, obsahom spisu, napadnutým rozsudkom, odvolaniami a dospel k záveru, že súd prvého stupňa nedostatočne zistil skutkový stav (§ 221 ods. 1 písm. h/ O.s.p.) a preto bolo potrebné rozsudok súdu prvého stupňa zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie (§ 221 ods. 2 O.s.p.).

Podľa 101 ods. 1 Zák. o rodine na osvojenie je potrebný súhlas rodičov osvojovaného maloletého dieťaťa, ak tento zákon neustanovuje inak. Rovnako potrebný na osvojenie je súhlas maloletého rodiča maloletého dieťaťa, ak tento zákon neustanovuje inak. Odvolať súhlas možno len do času, kým nie je maloleté dieťa umiestnené na základe rozhodnutia súdu do starostlivosti budúcich osvojiteľov.

Podľa § 102 ods. I Zák. o rodine na osvojenie nie je potrebný súhlas rodičov osvojovaného maloletého dieťaťa ani súhlas maloletého rodiča maloletého dieťaťa, ak a) počas najmenej šiestich mesiacov neprejavovali skutočný záujem o maloleté dieťa najmä tým, že ho nenavštevovali, neplnili si pravidelne a dobrovoľne vyživovaciu povinnosť k maloletému dieťaťu a nevynaložili úsilie upraviť si svoje rodinné a sociálne pomery tak, aby mohli osobne vykonávať starostlivosť o maloleté dieťa, ak im v prejavení záujmu nebránila závažná prekážka, alebo b) počas najmenej dvoch mesiacov po narodení dieťaťa neprejavili o dieťa žiadny záujem, ak im v prejavení záujmu nebránila závažná prekážka, alebo c) ak dajú súhlas na osvojenie vopred bez vzťahu k určitým osvojiteľom.

Podľa § 180a ods.1 O.s.p. ak súd zistí, že sú splnené predpoklady na osvojenie podľa osobitného predpisu, môže začať aj bez návrhu konanie o osvojiteľnosti.

V danom prípade je nepochybné, že maloletá (pozn.: ktorá dovŕši XX. T. XXXX plnoletosť) žije v spoločnej domácnosti s matkou a manželom matky od augusta 2004, ako aj to, že manželstvo rodičov maloletej bolo právoplatne rozvedené rozsudkom Okresného súdu Trnava z 22. septembra 2004 č. k. 24C/56/04-27, ktorým bola schválená aj dohoda rodičov v tom smere, že maloletá bola zverená pre čas po rozvode do výchovy matky a otcovi bola uložená povinnosť platiť na jej výživu niekdajších 6.000 Sk mesačne. Treba uviesť, že už pred tzv. rozvodovým rozsudkom boli upravené vo vzťahu k

maloletej práva a povinnosti rodičov za trvania manželstva a to rozsudkom č. k. 11Nc/3/03 právoplatným 30. septembra 2003, ktorým bola maloletá zverená do opatery matky a otcovi bola uložená povinnosť na platenie výživného vo výške niekdajších 4.000 Sk a to už s účinnosťou od 1. decembra 2002. Uznesením Okresného riaditeľstva PZ v Trnave, Úradu justičnej a kriminálnej polície, odboru skráteneho vyšetrovania ČVS: ORP-989/4-OSV-TT-2005 Sa zo dňa 18. apríla 2005 bolo voči otcovi maloletej v zmysle § 160 ods. 1 Trestného poriadku začaté trestné stíhanie vo veci zanedbania povinnej výživy podľa § 213 ods. 1 Trestného zákona, pretože zistené skutočnosti nasvedčovali tomu, že v dobe od januára 2004 do vydania predmetného uznesenia si nedostatočne plnil vyživovaciu povinnosť voči svojej dcére Q. J. F., čím mal vzniknúť dlh na výživnom niekdajších 60.000 Sk, ktoré bolo uznesením Okresnej prokuratúry Trnava 3 Pv 426/05-6 zo dňa 13. septembra 2005 zastavené, pretože zanikla trestnosť činu, keď otec dňa 5. augusta 2005 v plnom rozsahu uhradil zameškané výživné.

Na skutočný záujem rodiča o dieťa je možné usúdiť spravidla z toho, že prejavuje o dieťa taký záujem, aký prejavujú rodičia voči svojmu dieťaťu. Ide o vnútorný citový vzťah, ktorý nie je exaktne merateľný, jeho prejavy však možno objektívne posúdiť. Za takéto prejavy možno považovať najmä udržiavanie s dieťaťom podľa svojich možností sústavnejší osobný styk (ústny alebo písomný), sústavný záujem o zdravotný stav dieťaťa, jeho správanie a prospech, riadne platenie na jeho výživu, ako aj záujmom o jeho iné záležitosti.

Ako vyplýva z odôvodnenia rozsudku súdu prvého stupňa, jednoznačne v ňom absentuje presvedčivý záver o „kvalifikovanom záujme otca maloletej“, aby bolo nad všetky pochybnosti preukázané, že prejavovaniu skutočného záujmu otca (kvalifikovaného) o maloletú bránili objektívne skutočnosti. Nie je možné prihliadať na to, že otec pred cca 10 rokmi podal a vzápätí vzal späť návrh na úpravu styku a dôvodiť tým, že to bolo v záujme maloletej, pretože v opačnom prípade by bolo možné všetky konania o úprave styku kvalifikovať ako konania, ktoré sú v rozpore so záujmami maloletého dieťaťa. Práve naopak, ak rodič, ktorému bolo dieťa zverené do osobnej starostlivosti nie je schopný dohodnúť sa na návštevách druhého rodiča, resp. bráni styku medzi dieťaťom a druhým rodičom, je nevyhnutné, aby rodič, ktorý sa chce domáhať stretávania sa s dieťaťom, podal na príslušný súd návrh na začatie konania o úpravu styku. Taktiež nie je možné vyhodnotiť ako okolnosť, ktorá bránila rodičovi v stretávaní sa s maloletou to, že k tomuto nedochádzalo z jej vôle, pretože práve v uvedenom období tu mal byť nápomocný psychológ (podľa § 37 ods. 2 písm. d) Zák. o rodine „ak je to potrebné v záujme maloletého dieťaťa, súd môže rozhodnúť o uložení týchto výchovných opatrení: uloží maloletému dieťaťu a jeho rodičom povinnosť podrobiť sa sociálnemu poradenstvu alebo odbornému poradenstvu v špecializovaných zariadeniach“), ako aj rodič, ktorému bolo zverené dieťa do osobnej starostlivosti, ktorý ak by nepripravil dieťa na styk s druhým rodičom a dieťa by druhého rodiča odmietalo, tak by bolo možné konštatovať „neumožnenie“ druhému rodičovi stretávať sa s dieťaťom a takémuto rodičovi by v zásade nemalo byť dieťa zverené do osobnej starostlivosti, pretože by išlo len o skryté pestovanie odmietania až nenávisť, čo je zo strany rodiča a v záujme zdravého vývoja dieťaťa neakceptovateľné, ak neexistujú dôvody na zákaz styku. Otec sa však svojho práva na styk s maloletou v tom čase dostupnými prostriedkami nedomáhal, preto dôvodiť nestretávaním sa s maloletou, pretože táto ho odmietala nie je na mieste.

Pokiaľ sa rodič s dieťaťom nestýka, niekoľko rokov ho nevidel (v danom prípade cca 10 rokov), korešpondenciou ani zasielaním darčiekov neprejavuje o dieťa záujem, neplatí naňho riadne výživné a „privolenie k osvojeniu viaže napr.: na neplatenie, resp. odpustenie platenia dlžného výživného“, ide o prípad neprejavovania skutočného záujmu o dieťa po zákonom uvedenu dobu.

Účelom odvolacieho konania je len prieskum správnosti rozhodnutia súdu prvého stupňa s prípadnou nápravou iba menších nedostatkov v rozhodovacej činnosti, resp. tiež s časovo menej náročným dopĺňaním či opakovaním dokazovania majúcim povahu zaceľovania len menších medzier v skutkových zisteniach a o takýto prípad tu nešlo, pričom aj doplnenie chýbajúcich argumentov súdu prvého stupňa až na odvolacom súde by prinieslo riziko faktického zbavenia účastníkov práva na dvojinštančné konanie. Preto odvolaciemu súdu neostalo iné, než podľa § 221 ods. 1 písm. h/ O.s.p. napadnutý rozsudok zrušiť a podľa odseku 2 rovnakého paragrafu vec súdu prvého stupňa vrátiť na ďalšie konanie.

V ďalšom konaní súd prvého stupňa opätovne vykoná dokazovanie tak, aby bol riadne zistený skutkový stav pokiaľ sa jedná hlavne o „kvalifikovanosť záujmu“ ako aj „okolnosti, ktoré prípadne bránili rodičovi prejsť o dieťa skutočný záujem“ a po jeho riadnom zistení opätovne rozhodne o osvojiteľnosti, resp. neosvojiteľnosti maloletej Q. J..

K prijatiu tohto uznesenia došlo pomerom hlasov 3 : 0, čiže jednomyseľne (čl. I § 3 ods. 9 posledná veta zákona č. 757/2004 Z. z. v znení neskorších zmien a doplnení).

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je možné podať odvolanie.